

Ervaringen van de 'Proeftuinen, wonen met autisme'

Onderwerp; Programma van Eisen (PvE) en Ontwerp

Algemeen beeld

Het meest complete PvE bestaat uit de volgende onderdelen: woonomgeving, woongebouw, gemeenschappelijke ruimte en individuele appartementen. Soms wordt een aparte paragraaf opgenomen voor de technische installaties.

Het PvE wordt gebruikt in alle verdere stappen tijdens het ontwikkelingsproces.

Het is een dynamisch document. Het wordt in eerste instantie vaak eenvoudig opgesteld, maar in de loop van de tijd worden er door voortschrijdende inzichten aanpassingen gedaan.

Het is belangrijk om ook het ontwerp steeds weer te toetsen aan het PvE.

Vaak bezoeken de initiatiefnemers in het begin verschillende voorbeeldprojecten. Deze bezoeken leveren vooral inzichten op hoe het niet moet en deze ervaringen worden verwerkt in het eigen PvE.

De initiatiefnemers stellen meestal zelf een PvE op. Of zij maken gebruik van een PvE van een al gerealiseerd woonproject en vullen deze aan met hun eigen wensen. Sommige groepen beperken zich in het PvE tot de eisen waaraan een afzonderlijk appartement moet voldoen.

In het geval dat de groep in een later stadium betrokken wordt bij renovatie of nieuwbouwplannen én hun project onderdeel gaat uitmaken van een groter wooncomplex, is er vaak een PvE gemaakt door de corporatie. Ook dan is het van belang om aanvullingen te doen, om het PvE voor het eigen gedeelte aan te passen op de behoeften van de toekomstige bewoners.

In veel gevallen worden in het PvE ook de eisen die aan de locatie worden gesteld opgenomen. Deze eisen zijn gericht op het feit dat de jongeren rustig moeten kunnen wonen, zelfstandig kunnen functioneren en de regie over hun eigen leven kunnen hebben. Daarom wil men een locatie in een rustige omgeving, dichtbij voorzieningen gelegen en met goede openbaarvervoer mogelijkheden.

In de praktijk blijkt dat er weinig autismespecifieke zaken worden opgenomen in het PvE of in het ontwerp van het gehele gebouw. Wel wordt vrijwel altijd opgenomen dat er speciale aandacht besteed moet worden aan de afwerking en inrichting van de woningen en het gebouw.

Soms vindt er een inventarisatie plaats onder de toekomstige bewoners naar de invloed van zonlicht. Bij vrijwel alle projecten hoefde hier uiteindelijk niet apart rekening mee gehouden te worden of werden de ramen al standaard voorzien van een donkergetinte spiegel laag.

Vaak wordt het PvE aangepast onder druk van de woningcorporatie. Als de appartementen onderdeel uitmaken van een groter plan is het inwilligen van specifieke eisen en wensen lastig of niet aan de orde. Ook kijkt men naar de algemeen geldende bouwnormen en wil men een appartement zonder veel aanpassingen in de toekomst kunnen verhuren aan andere woningzoekenden.

Veel corporaties, architecten en bouwers zijn in eerste instantie bereid specifieke eisen mee te nemen in de plannen, maar vaak worden deze specifieke eisen in een later stadium geschrapt, vanwege de financiële haalbaarheid. De kosten van deze eisen zijn vaak te hoog voor appartementen, die onder de huurtoeslag moeten vallen.

Sommige corporaties en bouwers geven ook aan dat de huidige wettelijke bouweisen van isolatie, geluidswering etc. al zo strikt en hoog zijn dat extra voorzieningen voor mensen met autisme niet nodig zijn. Wensen t.a.v. bijv. het aanbrengen van 'een zwevende vloer' of extra spouwmuur werden om die reden bijvoorbeeld niet opgenomen in het ontwerp.

Tips vanuit de projecten voor het PvE en het Ontwerp:

- *Het PvE moet ruim voor aanvang van de bouw gereed zijn;*
- *De ervaring is dat sommige corporaties gewend zijn standaard te bouwen en een particuliere investeerder eerder bereid lijkt te zijn aan specifieke eisen te voldoen;*
- *Voor projecten, die nieuw gebouwd worden specifiek voor de betreffende doelgroep, is het van belang het PvE zo uitgebreid mogelijk op te stellen;*
- *Voor de locatie keuze zijn de omgevingsinvloeden van belang; een verkeersluwe, groene omgeving in een rustige wijk is optimaal;*
- *Betrek een binnenhuisarchitect bij de inrichting van de gemeenschappelijke ruimte. Liefst iemand, die kennis heeft van autisme;*
- *Een groot appartement verhoogt de energielasten en wordt niet door alle bewoners als prettig ervaren;*
- *Een corporatie heeft gezorgd dat alle appartementen een goed bereikbaar schuurtje hebben, die naast berging ook gebruikt kan worden als hobby-ruimte. De toekomstige bewoners waarderen dit zeer;*
- *Bij verhuizing van een bestaand project naar een nieuwe locatie, is het wenselijk een zelfde indeling van appartementen aan te houden. Bewoners vinden het prettig als de inrichting van het appartement hetzelfde kan blijven.*

Specifieke aandachtspunten voor het ontwerp:

- *Geen gang in het midden van een woongebouw met aan weerszijden appartementen. Dit geeft sommige bewoners een onveilig en benauwend gevoel;*
- *Geen open galerij. Een dichte galerij geeft een veiliger gevoel;*
- *Zorg voor een aparte voordeur met een eigen brievenbus;*
- *Zorg dat de ligging van de gemeenschappelijke ruimte geen overlast geeft voor de mensen die vlakbij de gemeenschappelijke ruimte hun appartement hebben;*
- *Maak de afstand tussen een appartement en de gemeenschappelijke ruimte niet te groot;*
- *Denk na over de functie van de gang. Soms is het gewenst de breedte van de gang aan te passen voor het plaatsen van speeltoestellen of een zitje;*
- *Zorg voor geluidsarme appartementen;*
- *Voorkom grote holle ruimten, ter voorkoming van geluidsoverlast;*
- *Aandacht voor lichtinval, afzuiging en suizende buizen;*
- *Aandacht voor bouwmaterialen, die lawaai of stank opleveren, bijvoorbeeld glazen bakstenen, die bij regen erg veel lawaai maken of een rubberen mat op de galerij die stinkt;*
- *Zorg dat iedere lamp een aparte lichtknop heeft;*
- *Geen kranen die vanzelf gaan lopen, zonder dat je de kraan zelf open draait;*
- *Maak geen combinatie van functies in één ruimte. Dus wel slapen in de slaapkamer, wonen in de woonkamer, koken in de keuken, de jas in het halletje, een halletje achter de voordeur, maar geen zit-slaapkamer of een vide in de woonkamer;*
- *Geen L-vormige woonkamer;*
- *Rechte hoeken in de kamers;*

- *Afwerking van de woning met gematigde rustige kleuren en een zachte muur- en vloerafwerking;*
- *Wasmachine in aparte geïsoleerde ruimte;*
- *Zorg voor een besloten tuin of buitenruimte.*

Zie ook;

- Rapport; 'Huisvestingskaders Autisme', van de NVA, te downloaden van www.woonpuntautisme.nl onder 'Publicaties'
- Documenten op de kennisbank, onder de kopjes;
 - *Programma van Eisen*
 - *Ontwerptekeningen*

Februari 2012, Philien Blok, projectleider 'Proeftuinen, Wonen met autisme' p.blok@perspectief.org
Kennisbank 'Wonen met autisme', KCWZ en NVA; http://www.kcwz.nl/kennisbank_wonenmetautisme